

dr Ewa Stożek

Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie

Łokieć polski, czyli kilka uwag o wdrażaniu metody EWD w Polsce

Potrzeba mierzenia i porównywania jest tak stara jak cywilizacja. Popularne antropometryczne miary długości, jak choćby tytułowy łokieć polski, stopniowo zamieniane były miarami bardziej uniwersalnymi, niezależnymi od długości odpowiednich części ciała człowieka. Proces unifikacji miar długości trwa nadal, równoległe z coraz bardziej precyzyjnymi definicjami jednostek (dziś metr to odległość, jaką pokonuje światło w próżni w czasie $1/299\,792\,458$ s) i coraz doskonalszymi, powszechnie dostępnymi, metodami pomiaru (np. mierniki laserowe).

Najróżniejsze miary potrzebne są też w edukacji, bo trudno zbadać, zrozumieć i zmieniać, nie mierząc. Tu sytuacja jest podobna jak w medycynie: o stanie zdrowia pacjenta informuje cały zestaw wskaźników (m.in. waga, ciśnienie tętnicze, poziom cukru we krwi) i potrzeba wykwalifikowanego diagnosty, aby ocenić kondycję pacjenta i zarekomendować dalsze postępowanie medyczne.

Wśród wielu miar, które mogą informować o pracy szkoły, ważne miejsce zajmują wskaźniki edukacyjnej wartości dodanej (EWD). Prace rozwojowe nad metodą EWD w Polsce trwają już 10 lat, od 2005 roku. W tym czasie nie tylko opracowano modele statystyczne i opublikowano wskaźniki EWD, ale przygotowano również narzędzia analityczne dla potencjalnych użytkowników metody: dziś analizy wyników egzaminacyjnych z wykorzystaniem metody EWD może prowadzić około 20 tysięcy szkół w Polsce. Starano się przygotować wiele materiałów pomocniczych wspierających szkoły w prowadzeniu analiz, a działania upowszechniające – w formie tzw. szkół EWD – kierowano do wszystkich potencjalnych odbiorców metody. Równoległe prowadzono badania trafności metody na wszystkich poziomach kształcenia (szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne). Stworzono zatem warunki konieczne do tego, aby metoda EWD upowszechniła się w polskich szkołach. Badania monitorujące wdrażanie metody pokazują, że proces ten przebiega powoli. W referacie zebrano kilka ogólnych uwag dotyczących zarówno stanu dyskusji wokół miar edukacyjnych opartych na powszechnym systemie egzaminacyjnym, jak i specyfice wdrażania metod analizy wyników egzaminacyjnych do praktyki oświatowej.

1. EWD jako miara edukacyjna
Liczby, które tworzą pozory prawdy. Sposób konstruowania miary i prezentacji wskaźników jako pochodna celu. Granice doskonalenia modeli statystycznych i precyzji wyliczenia wskaźników EWD.
2. EWD jako informacja zwrotna
Strach przed ocenianiem. Budowanie wewnętrznej motywacji do działania.

3. EWD a zarządzanie rozwojem szkoły
Podejmowanie decyzji na podstawie danych. Włączanie wskaźników EWD w proces ewaluacji wewnętrznej. Analiza wyników egzaminacyjnych jako działanie zespołowe w szkole.
4. Percepcja metody EWD
Sceptycyzm jako powód do zaniechania działania. Entuzjazm jako poszukiwanie najlepszych sposobów działania.
5. System wsparcia szkół w uczeniu się EWD
Ustalanie kompetencyjnego minimum. Zwiększanie zdolności szkoły do świadomej zmiany.
6. EWD między światem nauki, praktyki i władzy
Sprzężenia zwrotne między badaniami a praktyką. Uwarunkowania polityki oświatowej dotyczącej prac nad metodą EWD.